

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО**

**Факультет фізичної культури та спорту
Кафедра теорії та методики фізичної культури**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____

О. А. Кузнецова

27 серпня 2019

**Програма навчальної дисципліни
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ
ВИКЛАДАЧА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

Ступінь магістра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 «Середня освіта»

014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Миколаїв - 2019

Розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського.

Розробник програми: Литвиненко Ольга Михайлівна, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури, доктор філософії в галузі освіти, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури

Протокол від «27» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методики

фізичної культури О. М. Литвиненко (Литвиненко О. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету фізичної культури та спорту

Протокол від «27» серпня 2019 року № 1

Голова навчально-методичної комісії О. М. Литвиненко (Литвиненко О. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «27» серпня 2019 року № 14

Голова навчально-методичної комісії університету О. А. Кузнецова (Кузнецова О. А.)

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «Професійно-педагогічна майстерність викладача фізичного виховання» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеня «магістр» галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка спеціальності (спеціалізації) 014.11 Середня освіта (Фізична культура) в узгодженні з навчальними планами, рекомендаціями МОН України, з урахуванням сучасних інтеграційних процесів у міжнародній освіті в контексті Болонської декларації, а також проблем економічного і соціального розвитку країни, особливостей галузі фізичної культури та спорту.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методичні основи організації професійної підготовки студентів та формування особистості викладача фізичного виховання у контексті становлення його професійно-педагогічної майстерності.

Передумови для вивчення дисципліни. У структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти дисципліна «Професійно-педагогічна майстерність викладача фізичного виховання» відноситься до циклу професійного підготовки, й має не тільки теоретичну, але й практичну значущість. Дисципліна «Професійно-педагогічна майстерність викладача фізичного виховання» має прикладний характер і базується на знаннях таких фундаментальних дисциплін, як теорія і методика фізичного виховання, педагогіка, психологія, філософія, валеологія та методика навчання, фізіологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **кредитів**:

Кредит 1. Теоретичні основи професійно-педагогічної майстерності викладача фізичного виховання.

Кредит 2. Педагогічна взаємодія у професійній діяльності викладача.

Кредит 3. Проблеми педагогічних конфліктів у професійній діяльності.

Кредит 4. Основи професійно-педагогічного самовдосконалення.

1.1 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - формування професійних компетенцій й науково-методичних основ професійного світогляду майбутнього викладача фізичного виховання для вирішення професійних завдань та досягнення професійної майстерності.

Завдання дисципліни: ознайомити студентів з формами і змістом роботи з питань формування професійної майстерності; поглибити розуміння і значення комплексу професійних характеристик як головного орієнтиру у вивченні дисциплін навчального плану.

1.2 Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальні компетентності:

ЗК-4. Діяти в нестандартних ситуаціях, нести соціальну й етичну відповідальність за ухвалені рішення.

ЗК-5. Здатність до самостійного освоєння й використання нових методів дослідження, до освоєння нових сфер професійної діяльності

II. Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ ділового спілкування; здійснювати професійну комунікацію в усній і письмовій формах українською та іноземною мовами для вирішення завдань професійної діяльності.

ФК 2. Здатність використовувати знання сучасних проблем науки й освіти під час вирішенні професійних завдань;

ФК 3. Здатність здійснювати професійну й особистісну самоосвіту, проектувати подальші освітні маршрути й професійну кар'єру.

ФК 4. Застосовувати сучасні методики й технології організації освітньої діяльності, діагностики й оцінювання якості освітнього процесу з різних освітніх програм.

ФК 6. Готовність до систематизації, узагальнення й поширення вітчизняного й закордонного методичного досвіду в професійній області.

ФК 13. Мати високий рівень знань в області організаційно-управлінської діяльності (знайомство з новітніми теоріями, інтерпретаціями, методами й технологіями).

ФК 19. Здатність до ініціативності, відповідальності та навичок до превентивного і аварійного планування, управління заходами безпеки професійної діяльності, уміння приймати рішення у складних та непередбачуваних ситуаціях, лідерські якості на посаді керівника. Знання міжнародних норм і законодавства України у сфері безпеки життєдіяльності населення, системи управління охороною праці та цивільного

III. Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 2. Розв'язує складні задачі та проблеми, що потребують оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 3. Демонструє уміння планувати, чітко формулювати цілі, застосовувати різноманітні методики, технології, які сприятимуть ефективній організації навчально-виховного процесу.

ПРН 7. Здатен приймати рішення в складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 10. Здатний до професійної самоосвіти, особистісного зростання, проектування подальших освітніх траєкторій

ПРН 17. Використовувати в професійній діяльності актуальні прийоми навчання і виховання, різноманітні форми комунікації і активізації учнів в процесі занять фізичним вихованням.

знати:

- науково-теоретичні основи процесу професійної підготовки викладача фізичного виховання;
- основні тенденції розвитку вищої освіти в галузі професійної підготовки викладача фізичного виховання;
- концептуальні засади формування професійної майстерності викладача фізичного виховання зміст і структуру основних видів діяльності викладача фізичного виховання.

вміти:

- застосовувати набуті теоретичні знання у розв'язанні виховних, педагогічних і освітніх завдань та у практичній роботі;
- визначати зміст і структуру основних видів діяльності викладача фізичного виховання;
- здійснювати планування навчально-виховної роботи;
- здійснювати контроль і самоконтроль професійної підготовки викладача фізичного виховання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні основи професійно-педагогічної майстерності викладача фізичного виховання.

Тема 1. Поняття про педагогічну майстерність. Поняття про педагогічну майстерність. Властивості педагогічної майстерності: гуманістична спрямованість діяльності викладача, педагогічні здібності, педагогічна техніка. Структура загальних педагогічних здібностей. Спеціальні педагогічні здібності викладача фізичного виховання.

Тема 2. Поняття про професійну майстерність. Компоненти професійно-педагогічної майстерності. Професійні знання та професійний потенціал викладача фізичного виховання. Вимоги до професійної компетентності кадрів з фізичного виховання. Професійно-значущі особливості діяльності та вимоги до індивідуально-психологічних характеристик особистості спортивного педагога.

Творчість, характеристики творчості: новизна і перетворення. Рівні оволодіння майстерністю. Поняття про авторитет викладача.

Кредит 2. Педагогічна взаємодія у професійній діяльності викладача

Тема 3. Педагогічне спілкування в структурі професійної діяльності викладача. Педагогічне спілкування як вид професійної діяльності вчителя, його функції та види. Специфіка педагогічного спілкування, єдність функціонально-рольової та особистісно-орієнтованої комунікативної поведінки викладача. Бар'єри спілкування (фізичний, психологічний, соціальний, гностичний, естетичний та інші). Вербальне та невербальне спілкування. Структура педагогічного спілкування: моделювання, початковий етап, управління спілкуванням, аналіз і моделювання нової системи взаємодії. Поняття стилю педагогічного спілкування. Основні стилі спілкування як вияв характерних особливостей педагогічної взаємодії.

Тема 4. Педагогічна етика та педагогічний такт. Педагогіка співробітництва у виші. Поняття педагогічної етики. Характеристика такту взагалі та педагогічного такту зокрема. Моральні якості, характеристика поведінки тактовного викладача. Такт і тактика. Вибір тактики і вміння користуватися рольовими позиціями; «зверху», «поруч», «невтручання». Умови оволодіння педагогічним тактом: оволодіння конфліктною ситуацією; вміння вплинути на

студента й зрозуміти мотиви його поведінки; узгодження мети; закріплення своєї позиції. Розвиток комунікативних умінь спортивного педагога. Адекватна оцінка власної особистості. Повага індивідуальності студента. Широта ерудиції. Творчий підхід до аналізу ситуацій. Правила спілкування. Педагогіка співробітництва у виші.

Кредит 3. Проблеми педагогічних конфліктів у професійній діяльності

Тема 5. Поняття про педагогічні конфлікти. Сутність поняття «конфлікт», його провідні ознаки. Структура, сфера, динаміка педагогічного конфлікту. Види конфліктів. Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі та їхні різновиди: фахові конфлікти; конфлікти сподівань; конфлікти особистісної несумісності.

Причини конфліктів: матеріально-технічні, ціннісно-орієнтаційні, фінансово-організаційні, управлінсько-особистісні, соціально-демографічні, соціально-психологічні. Класифікація конфліктів.

Стилі поведінки вчителя в конфліктній ситуації: суперництво, уникнення, пристосування, співробітництво, компроміс.

Тема 6. Запобігання педагогічним конфліктам.

Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічних конфліктів у взаєминах викладачів і студентів. Основні методи вирішення конфліктів: метод інтроспекції; метод логічного аналізу; метод посередництва; «урегулювання», «затихання», «подолання» конфлікту. Навчання майбутніх викладачів вирішенню педагогічних конфліктів.

Кредит 4. Основи професійно-педагогічного самовдосконалення

Тема 7. Педагогічна техніка і технологія. Педагогічна техніка – складова частина педагогічної майстерності. Групи педагогічної техніки: умінням педагога керувати своєю поведінкою (техніка володіння своїм організмом (мімікою, пантомімікою), керування емоціями, настроєм для зняття надлишку психічної напруги, збудження творчого самопочуття, опанування умінням соціальної перцепції (техніка керування увагою, уявою); технікою мовлення); умінням впливати на особистість і колектив, технікою організації контакту, управлінням педагогічним спілкуванням, організацією колективних творчих справ тощо.

Поняття педагогічної технології як упорядковану сукупність дій, операцій та процедур, які забезпечують діагностований та гарантований результат в умовах освітнього процесу, що змінюється.

Тема 8. Роль самовиховання в підвищенні професійно-педагогічної майстерності викладача фізичного виховання. Самовдосконалення як вираження найвищої людської потреби – потреби в самоактуалізації, яка при її реалізації становить життєвий сенс особистості. Роль самовиховання в підвищенні професійно-педагогічної майстерності викладача фізичного виховання. Самовиховання: особистісне, громадське. Провідні ланки в організації самовиховання. Методи вирішення завдань самовиховання. Сутність, зміст і засоби професійного самовиховання викладача фізичного виховання. Види професійного самовдосконалення: тематичне самовдосконалення знань; практичне самовдосконалення; психологічне самовдосконалення. Індивідуальні і

психофізичні особливості майбутнього викладача фізичної культури та його адаптація в процесі самовиховання.

Рекомендована література

Основна

1. Професійно-педагогічна майстерність викладача фізичного виховання: навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура) / Укладачі Г. А. Лісенчук, О. М. Литвиненко. Миколаїв : МНУ імені В.О.Сухомлинського, 2019. 101 с.
2. Балахнічова Г.В. Підвищення професійної майстерності майбутнього фахівця фізичної культури : методичні рекомендації для студентів випускних курсів інститутів фізичної культури / Г. В. Балахнічева. Луцьк: Ред. – вид. віл. “Вежа” ВДУ ім. Лесі Українки, 2014. 116 с.
3. Педагогічна майстерність учителя фізичної культури : навчальний посібник / за заг. ред. Г.В.Презлятої. Івано-Франківськ : Підприємство «ЦСТПРІ «ІНІН» ВОІ «СОІУ», 2017. 314 с.

Додаткова

1. Солтик О.О. Формування концептуальної моделі професійної діяльності викладача фізичного виховання вищого навчального закладу / Солтик Олександр Олександрович - автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту. URL: https://revolution.allbest.ru/pedagogics/00301019_0.html

Інформаційні ресурси:

1. Лаврінченко О.А. Тренінги розвитку і саморозвитку педагогічної майстерності викладача ВНЗ : посіб. для магістрантів, викладачів вищ. навч. закладів / Олександр Андрійович Лаврінченко. – К. : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. URL: http://ipood.com.ua/data/NEWS/ZMIST_i_ORG_PEDOSVITY/product2015/Lavrinenko2015.pdf
2. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення. URL: [http://www.psyh.kiev.ua/%D0%9F%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%BA_%D0%9B.%D0%93.,_%D0%AE%D1%80%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%92.%D0%86._%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8_\(%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA\)](http://www.psyh.kiev.ua/%D0%9F%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%BA_%D0%9B.%D0%93.,_%D0%AE%D1%80%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%92.%D0%86._%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8_(%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA))

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

Діагностичний розділ визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і включає в себе ряд підрозділів (блоків):

- а) контроль засвоєння теоретичних знань (опитування на практичних заняттях);
- б) контроль самостійної роботи студентів;
- д) тестові та контрольні роботи.